ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИНСТИТУТИ

ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ

Мавзусидаги талабалар, ёш олимлар ва магистрантларнинг анъанавий XIV илмий-амалий анжуман

МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ

/II-ҚИСМ/

ТОШКЕНТ – 2015

138.	Джуманиязов У. - студент	Малый бизнес и частное предпринимательство-движущая сила экономики узбекистана.	343
139.	Қурбонов Қ., Турсунбоев С. - магистрантлар	Менежментни ривожланишининг янги босқичи ва жамоанинг ижтимоий ривожланишида бошқарувни ташкил этиш самарадорлиги	345
140.	Шукурлаева Н.- магистрант	Қишлоқ хўжалигида сувни тежовчи технологияларни жорий этишнинг ижтимоий-иқтисодий самарадорлиги	347
141.	Қурбонов Қ. - магистрант	Сув хўжалигида менежментнинг ижтимоий-иқтисодий самарадорлигини ошириш	349
142.	Джуманиязов У. - студент	Иностранные инвестиции и внешнеэкономическая деятельность Узбекистана	351
143.	Шукуров Ш.Т. - талаба	Фермер хўжаликларига микрокредитлар ажратишни қўллаб – қувватлаш	353
144.	Акрамова Х.Р. - талаба	Мамлакатимизда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашда инвестициялардан самарали фойдаланиш йўллари.	355
145.	Джуманиязов У. - студент	Роль помышленности в национальной экономике	357
146.	Давронбоева С. Ё., Атаназарова Х. Г.- талабалар	Иқтисодиётни эркинлаштириш шароитида солиқ тизимини такомиллаштиришнинг масалалари	359
147.	Содиқова Д.С. - талаба	Иқтисодиётни ривожлантиришда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқнинг ўрни ва аҳамияти	361
148.	Нурманов А.М. - талаба	Сув етказиб бериш ва хизмат кўрсатиш бўйича экологик-иқтисодий муносабатларни такомиллаштириш	363
149.	Juraev R – talaba, Mamatqulov M. - magistrant	Suv xo'jaligiga sarflangan investitsiyalarning istiqboldagi yo'nalishlari va ularning iqtisodiy samaradorligini oshirish omillari	366
150.	Muzrabov A.A - talaba	Qishloq xo`jaligini barqaror rivojlantirishda diversifikatsiyalashning roli	368
151.	Джуманиязов У. - студент	Современное состояние и развитие промышленности узбекистана	370
152.	Каримова Х.Х. - к.э.н., Абдурахмонов Ш.- студент	Роль малого предпринимательства в развитии фермерского хозяйства	372
153.	O'tkurov M. – talaba	Qishloq xo'jaligida servis xizmatining ahamiyati hamda uni rivojlantirishning dolzarbligi	374
154.	Muzrabov A.A. - talaba	Qishloq xo`jaligini modernizatsiyalash – tarmoq rivoji istiqboli	376
155.	Жўраев Р. – талаба	Ерларни мелиоратив холатини яхшилаш қишлоқ хўжалигини ривожлантириш омили сифатида	378
156.	Нурманов А.М. - талаба	Қишлоқ ва сув хўжалиги ташкилотларида шартнома муносабатларини такомиллаштириш	380
157.	Умаров Ҳ. А. - талаба	Ер ресурсларини иқтисодиёт тармоқларига тақсимлаш омиллари	383
158.	Шодмонов З. Б. - талаба	Фермер хўжаликларида ердан фойдаланиш оптимал ўлчамини аниқлашнинг математик модели	386
159.	Bazarkulova G.I. - talaba	Meva yetishtirishda intensiv bog'larning samardorligi	388
160.	Джуманиязов У. - студент	Социально-экономические последствия инфляции	390

161.	Умаров С.Р. - катта илмий ходим изланувчи, Маматкулов М.- магистрант	Инновацион салоҳиятдан фойдаланишда кадрлар таъминоти	392
162.	Шодмонов З.Б. - талаба	Таълим тизимида ахборот технологиялари роли ва ахамияти	395
163.	Шукуров Ш.Т - талаба	Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги давлатлари ва ўзбекистондаги микромолиялаштиришнинг асосий назарий асослари	398
164.	Шодмонова Г. - и.ф.н., доцент Закирова Г.С.- ассистент	Қишлоқ хўжалик корхоналари рақобатбардошлигини ривожлантириш таҳлили	400
165.	Мухаммаджонов Н.Х.- талаба	Ғазначилик тизимининг жорий этилиши давлат бюджети маблағларидан фойдаланиш самарадорлигининг кафолати	402
166.	Шукуров Ш.Т. - талаба	Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида деҳқон ва фермер хўжаликларини микрокредитлашни такомиллаштириш масалалари	404
167.	Закирова Г.С. - талаба	Методы экономической оценки водных ресурсов	407
168.	Mahammadjonov N.X. - talaba	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalash va eksport salohiyatini oshirishda banklarning ro'li.	409
169.	Davronboyeva S. Y. - talaba	Import o'rnini bosuvchi va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni moliyalashtirishni yanada chuqurlashtirish bo'yicha tahlillar va takliflar	411
170.	Akramova X.R. - talaba	Bugungi kunda mamlakatimizda yer resurslarini boshqarishning ahamiyati	413
171.	Umrzoqov I.- talaba. Ikramova S.A. - o'qituvchi	Yerlar melioratsiyasiga sarflanayotgan mablag'larning iqtisodiy samaradorligi.	416
172.	Ikramova S.A. - o'qituvchi, Botirov N.O. - talaba	Fermer xo'jaliklarida yerdan foydalanish samaradorligini oshirish chora-tadbirlari.	418
173.	Shaimov I.S. - talabasi	Qishloq xo'jaligida moddiy-texnika bazasini takomillashtirishda lizing faoliyatining ahamiyati	420
174.	Mahammadjonov N.X. - talaba	Investitsion faollik va o'zbekiston respublikasining investitsion faollik natijasida erishgan yutuqlari	423
175.	Maksumxonova N.B. - talaba	Suv xo'jaligiga sarflangan investitsiyalarning istiqboldagi yo'nalishlari va ularning iqtisodiy samaradorligini oshirish omillari	425
176.	Rustamova D. R. -o'qituvchi, Yusufjonova I.I. - talaba	Bugungi kunda o'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda kichik biznes va tadbirkorlikning tutayotgan o'rni.	428
177.	Абдуллаева М.С. - талаба	Ишсизлик тушунчаси ва унинг ижтимоий-иқтисодий оқибатлари	429
178.	Шукуров Ш.Т. - талаба	Иқтисодиёт тармоқларининг устувор йўналишларига инвестицион ресурсларни жалб этишни фаоллаштириш	432
179.	Абдуллаева М.С. - талаба	Миллий иқтисодиёт ривожланишида хорижий инвестицияларнинг ўрни ва роли	433
180.	Авлезова Г.Д. - талаба	Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг иқтисодиётда тутган ўрни.	436
181.	Акрамова Х.Р. - талаба	Томчилатиб суғориш технологиясининг иқтисодий самарадорлик хусусиятлари ва хуқуқий асослари.	438

УДК 631.11:52-17

ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИДА ЕРДАН ФОЙДАЛАНИШ ОПТИМАЛ ЎЛЧАМИНИ АНИҚЛАШНИНГ МАТЕМАТИК МОДЕЛИ

З. Б. Шодмонов - ТИМИ, "Сув хўжалигини бошқариш ва унинг иқтисодиёти" факультети 3-босқич талабаси

Аннотация

Фермер хўжалигининг маълум бир ишлаб чиқаришга ихтисослашувида, унинг энг юқори иқтисодий самарадорлигини, ер ресурсларидан оқилона фойдаланишни таъминлайдиган ер участка ўлчамини оптимал деб ҳисоблаш лозим. Бунинг учун фермер хўжалиги ер участкаси ўлчамининг унинг самарадорлиги кўрсаткичлари – даромад, ишлаб чиқариш харажатлари хамда фойда даражасига таъсирини баҳолаш лозим.

Фермер хўжаликлари даромади, харажатлари ҳамда фойда даражасининг шаклланиши турли омилларга боғлиқ. Улардан энг асосийлари қуйидагилар ҳисобланади:

фермер хўжалигида ер участкалари ўлчами;

фермер хўжалигининг ишлаб чиқариш ихтисослашуви ва тармоқларининг уйғунлашуви;

тупроқ унумдорлигини тавсифловчи табиий шароитлар, ерларнинг мелиоратив ва техник ҳолати, уларнинг контурлилиги, ажратилганлиги ва хўжалик марказларидан узоқлиги, асосий йўллар ва ҳ.к.;

фермер хўжалигининг меҳнат ресурслари билан таъминланганлиги, иш ҳақи, ходимлар таркиби ва улар малакасининг даражаси, механизатор кадрлар ва бошқа ходимларнинг мавжудлиги, айниқса ишлар кўпайган даврда четдан ишчи кучини жалб этиш имконияти;

қишлоқ хўжалиги йўналишидаги асосий ва айланма ишлаб чиқариш фондлари, пул-моддий ресурсларнинг мавжудлиги;

банк кредитларини жалб этиш имконияти;

бошқа шарт-шароитлар (йўл тармоғи, транспорт воситалари, алоқа воситаларининг мавжудлиги ва ҳ.к.).

Фермер хўжалигининг ихтисослашуви унинг ер ўлчамига ва улар таркибига тўғридан-тўғи таъсир ўтказади. Масалан, республикамизда сабзавотчилик хўжаликлари ишлаб чиқаришнинг кўп меҳнат талаб қилиши туфайли бошқа тенг шароитларда ер ўлчами бўйича ғалла ёки пахтачиликка ихтисослашган хўжаликларга қараганда анча кичик. Агар деҳқончиликга ихтисослашган хўжаликларда қишлоқ хўжалиги ерлари таркибида ҳайдаладиган ерлар устунлик қилса, чорвачилик хўжаликларида яйловлар ва пичанзорлар, боғдорчилик ва узумчилик хўжаликларида эса кўп йиллик дарахтлар устунлик қилади.

Фермер хўжалигининг ер ўлчами, улар таркиби ва ихтисослашувига сотиш бозорига нисбатан жойлашган жой ҳам таъсир кўрсатади. Шаҳар атрофида жойлашган фермер хўжаликлари биринчи навбатда картошка, сабзавот, мева, сут ва гўшт ва уларга нисбатан истеъмол талаби катта бўлган маҳсулот турларини етиштиришга ихтисослашади. Шунинг учун улар ер ўлчами бўйича унчалик катта бўлмайди, уларда эртаги сабзавот, мевалар, кўкатлар, гуллар етиштириш учун иссиқхонали фермер хўжалиги ривожланади. Пахта, ғалла ва бошқа маҳсулотни қайта ишловчи саноат корхоналарининг хом ашё зоналарида тегишли хом ашёни етиштирувчи фермер хўжаликлари устунлик қилади.

Қулай табиий шароитлар, тупроқнинг юқори унумдорлиги, ерларга яхши ишлов берилганлик, экин майдони бир бирлигидан кўп миқдорда маҳсулот олишга хизмат қилади. Шунинг учун ишлаб чиқариш ҳажмига кўра тенг бўлиб, яхши ерлардан фойдаланувчи фермер хўжаликлари, мураккаб табиий шароитларда бўлган фермер хўжаликларига қараганда кам майдонга эгалик қилади. Бундан ташқари, унумдор ерларга эга бўлган хўжаликлар, одатда, интенсив ва юқори товарли ҳисобланади, чунки яхши сифатли ерлар катта даромадли ва кўп меҳнат талаб қилувчи экинларни етиштиришда юқори самара беради.

бандлигини ва талаб этилаётган ишлар ҳажмини ўз кучлари билан уддалаш имкониятини белгилаб беради. Албатта, меҳнатга лаёқатли аҳоли сонининг ўсиши билан фермер хўжалигининг ўлчамини ва ер майдонини каттартириш ёки ишлаб чиқариш интенсивлигини ошириш имконияти пайдо бўлади. Фермер хўжалигида асосий ишлаб чиқариш фондларининг мавжудлиги, уларнинг ҳолати, моддий-техник базанинг ривожланиш даражаси айниқса бозор иқтисодиёти шароитида иқтисодий вазиятнинг ўзаришига яхшироқ мослашиш, ишлаб чиқаришни қайта куриш имконини беради. Унумли қишлоқ хўжалиги техникаси ва йўл тармоғи яқинида жойлашган автотранспортга, замонавий алоқа воситаларига эга бўлган хўжаликлар пул маблағларининг етишмаслиги туфайли кам унумли машина ва механизмларни ижарага олишга ёки харид қилишга, қатор ҳолатларда эса қўл меҳнати билан кифояланишга мажбур бўлган хўжаликларга қараганда каттароқ ўлчамларга эга бўлиши мумкин.

Шундай қилиб, фермер хўжалигининг маълум бир ишлаб чиқаришга ихтисослашувида, унинг энг юқори иқтисодий самарадорлигини, ер ресурсларидан оқилона фойдаланишни таъминлайдиган ер участка ўлчамини оптимал деб ҳисоблаш лозим. Бунинг учун фермер хўжалиги ер участкаси ўлчамининг унинг самарадорлиги кўрсаткичлари – даромад, ишлаб чиқариш харажатлари ҳамда фойда даражасига таъсирини баҳолаш лозим.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги кўрсаткичларининг (у) фермер хўжаликларининг ер участкалари ўлчамларига (х) боғлиқлигини тавсифловчи ишлаб чиқариш функцияларини тузиш учун иккинчи даражали парабола тенгламасидан фойдаланиш мумкин:

$$y = a_0 + a_1 x + a_2 x^2, \qquad (1)$$

бу ерда a_0, a_1, a_2 - тенгламанинг энг кичик квадратлар усулидан фойдаланган ҳолда олинган нормал тенгламалар тизимини ечиш орқали аниқланадиган коэффициентлари.

Ер участкасининг оптимал ўлчами ($x_{опт}$) биринчи ҳосила $\partial y/\partial x$ ни нолга тенглаштириш ва олинган тенгламани ечиш йўли билан аниқланади:

$$\frac{\partial y}{\partial x} = a_1 + 2a_2 x_{опт}, \qquad (2)$$

бундан

$$a_1 + 2a_2 x_{опт} = 0, \quad x_{опт} = -\frac{a_1}{2a_2}, \qquad (3)$$

Тенгламани тадқиқ этишда оптимал нуқтада натижанинг (максимал ёки минимал) қиймати қуйидаги формула бўйича топилади:

$$y_э = a_0 - \frac{a_1^2}{4a_2} \qquad (4)$$

Ушбу $y_э$ қиймат, агар $a_2 < 0$, бўлса энг катта, агар $a_2 > 0$ бўлса, энг кичик бўлади.

(1) – (4) тенгламалардан фойдаланган ҳолда биз Тошкент вилояти Чиноз тумани фермер хўжаликларининг маълумотларига асосан ер участкалари ўлчамининг ишлаб чиқариш харажатларига, даромадлар ва фойда даражасига таъсирини тадқиқ этдик.

Ишлаб чиқилган моделлар асосида олинган маълумотлар шуни кўрсатмоқдаки, ғалла ва пахтачиликка ихтисослашган фермер хўжаликлари даромади (фойдаси)нинг энг юқори (максимал) қийматига фермернинг ер участкалари ўлчами 21 гектардан 100 ва ундан ошиқ бўлганда эришилади, харажатлар нуқтаи назаридан эса, 100 га ва ундан ортиқ ер участкаларига эга бўлган фермер хўжаликлари энг самарали ҳисобланади.

Адабиётлар:

УДК 330.115

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК КОРХОНАЛАРИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТАҲЛИЛИ

и.ф.н., доцент Шодмонова Г., асс. Закирова Г.С., ТИМИ

Ўзбекистон иқтисодиётида қишлоқ хўжалиги салмоқли ўрин тутади. Мамлакатнинг ер фонди, меҳнат ресурслари, техника ва технологик ускуналар ҳамда суғориш тизими ва бошқа миллий бойликларнинг катта қисми қишлоқ хўжалиги ихтиёрига берилган. Шуларни ҳисобга олиб, республика ҳукумати қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилари фаолиятини бозор муносабатларига мослашувини тезлаштириш, уларнинг ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратилган кенг қамровли чора– тадбирларни изчил амалга оширмоқда.

Мустақиллик йилларида республикада танланган ривожланиш йўли ва иқтисодий ислоҳотлар тамойилларидан келиб чиқиб, ижтимоий-йўналтирилган бозор иқтисодиётига ўтишнинг мустаҳкам қонуний ва ташкилий асослари яратилиб, миллий иқтисодиёт ривожланиб бормоқда. Бугунги кунда хусусий сектор мамлакат иқтисодиётида устунлик қилмоқда, тармоқларни, корхоналарни ва бутун иқтисодиётни бошқаришнинг шакли ва усуллари ўзгарди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини молиявий қўллаб-қувватлаш, нафақат суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, балки уларни минерал ўғитлар, техника, уруғлик ва бошқа ишлаб чиқариш ресурсларидан мунтазам фойдаланиш имкониятини яратди. Бу эса ўз навбатида қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини йилдан-йилга юқори бўлишини таъминлади. Натижада ердан олинадиган даромад ошишига, маҳсулот ишлаб чиқариш рентабеллигига эришилди.

Шундай қилиб, Ўзбекистон давлат мустақиллигининг дастлабки йилларидан бошлаб қишлоқ хўжалигида босқичма-босқич амалга оширилган иқтисодий ислоҳотлар натижасида қуйидагиларга эришилди:

1. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг таркибий тузилиши мамлакат аҳолиси, саноат тармоқлари ҳамда халқаро бозор талабларига мос равишда қайта ўзгартирилди, тубдан янги аграр муносабатлар шакллантирилди.

Қишлоқда мулкдорлар синфининг ўрта катлами –фермерлар ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик шаклланди, фермер хўжаликлари мамлакат қишлоқ хўжалигининг асосий бўғинига айланди. Улар стратегик аҳамиятга молик бўлган дон, пахта ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш учун зарур бўлган ресурсларга эга бўлди. Шу билан қишлоқ хўжалигида барқарор ривожланишга эришиш асосан таъминланади.

2. Давлат фермерлар, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, улар ривожини рағбатлантиришнинг молиявий-иқтисодий механизмларини жорий этди. Пахта, дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқариш барқарорлашди, бу қишлоқ аҳолисининг даромадлари кўпайиши, турмуш фаровонлигини ошишига олиб келди.

3. Фермер хўжаликларида ишлаб чиқарилаётган деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари самарадорлигини ошиши, уларга хизмат кўрсатувчи инфратузилма ташкилотларининг кенгайиши, истиқболда ишлаб чиқариш кооперациясига асосланган кўп тармоқли фермер хўжаликларини ривожлантиришга кенг йўл очиб берди. Бу молиявий-иқтисодий жиҳатдан бақувват, барқарор ривожланиш манбасига эга бўлган фермер хўжаликларини шаклланишини кафолатлайди.

Шу билан бир қаторда мамлакатимизда фермер хўжаликлари фаолиятини янада такомиллаштириш, ер, сув, меҳнат ва бошқа ишлаб чиқариш ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, аҳоли бандлиги ва турмуш фаровонлигини таъминлашда, қишлоқни ривожлантиришда фермерлик, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни роли ва

хўжалигининг деярли барча корхоналари нафақат [illegible] қишлоқ хўжалигидаги рақобатга бардош беришларига тўғри келди. Шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалигидаги корхоналаримизнинг рақобатбардошлигини кўтариш ва баҳолаш айниқса асосий муаммолардан бири бўлиб қолди. Рақобатбардошликни таҳлил қилиш ва баҳолаш учун қуйидаги масалалар амалга оширилади:

- тадқиқот олиб борилаётган даврдаги рақобатбардошликнинг ҳолатини аниқлаш;
- тадқиқот олиб бориш жараёнида рақобатбардошликни ошириш тенденциялари ва қонуниятларини очиш.
- рақобатбардошликка тескари таъсир қилувчи асосий омилларни аниқлаш;
- рақобатбардошликни ошириш захираларини очиб бериш.

Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалик корхоналарининг рақобатбардошлигини баҳолашда қўлланилаётган усулларни шартли равишда икки гуруҳга бўлиш мумкин. Биринчи гуруҳ услубининг келиб чиқиш сабаби, қишлоқ-хўжалик корхоналарининг рақобатбардошлиги тўғридан-тўғри улар ишлаб чиқарадиган ва сотадиган товарларининг рақобатбардошлиги билан аниқланишидадир. Иккинчи гуруҳнинг услуби эса, қаерда корхонанинг барча бўлимлари бўйича иш яхши ташкил қилинган бўлса, шу корхона рақобатга чидамли бўлади.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик бизнинг мамлакатимизда кейинги йилларда етарлича муваффақият билан ривожланиб, кичик ва катта бизнес билан шуғулланиш мумкин бўлмаган режали иқтисодиётдаги бўшлиқларни тўлдириб бормоқда. Шунинг учун ҳам фермер хўжаликлари рақобатбардошлигини унинг фаолияти самарадорлиги кўрсаткичи сифатида баҳолаш долзарб масалалардан бири ҳисобланади. Қишлоқ-хўжалигида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик рақобатбардошлигини баҳолашда хўжалик юритишнинг бу шаклига хос бўлган хусусиятларни ҳисобга олиш зарурдир. Биринчи навбатда бу хусусий мулк кўринишидаги бирдан бир сектор бўлиб, бозор иқтисоди хўжалигининг самарали фаолият кўрсатиши учун зарурдир.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, қаерда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик мавжуд бўлмаса бозорни тартибга солиш механизмини ташкил қилиш жараёни тўхтайди. Бундан ташқари, қишлоқ-хўжалигида фермерлик, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликда тезлик ва кам харажатлар билан ишчи ўринларини яратилиб, меҳнат қилувчи кишиларни мавжуд қобилиятларига таъсир ўтказиш орқали уларни тадбиркорликка ундайди.

Қишлоқ хўжалигида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасининг ишлаб чиқаришдан асосий мақсади, истеъмол талабининг индивидуалланиши ва табақаланиши кучайган шароитида товарларнинг кенг ва хилма хил турини ташкил қилишдан иборатдир. Булардан шундай хулоса қилиш мумкинки, қишлоқ-хўжалигида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик рақобатбардошлигини бозор бўйичамас, балким таклиф қилинаётган товарнинг рақобатбардошлигини аниқлашга асосланган баҳолаш усулини таклиф қилиш мақсадга мувофиқ экан.

Бугунги кунда бу тадбирлар қишлоқ хўжалик корхоналарини ривожлантиришни янги босқичга кўтариш билан бирга уларни самарали ҳал этиш йўллари ва илмий усулларини асослашда ўта долзарб ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Бекмурадов А.Ш. ва бошқалар. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотлар ва фермерлик ҳаракати. – Тошкент: ТДИУ, 2006.- 148 б.
2. Абдуллаев А., Айбешов Х. Фермер хўжалиги иқтисоди.- Тошкент: Алоқачи,